

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"א 29638-04-17 אבישי ואח' נ' קיבוץ כפר מכבי מס אגודה 570002881 ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופט איל באומגרט

התובעים

1. אמנון אבישי
2. נדיה אבישי
3. אריה ברק פסטרנק
4. יצחק יריב פסטרנק
5. נגה מנור
6. גלעד דותן
7. אורנה דותן
8. יוחאי בטשא
9. דיצה ון קמפן
10. חני אלדור
11. רותי שמיר

נגד

הנתבע

קיבוץ כפר מכבי מס אגודה 570002881

חקיקה שאוזכרה:

[תקנות בתי המשפט \(אגרות\), תשס"ז-2007: סע' 2\(ב\), 3, 3\(1\)](#)

ספרות:

[א' גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי](#)

מיני- רציו:

* די בכך שאחד מהסעדים שנתבקשו בתביעה יסווג כסעד כספי על מנת לחייב באגרה לפי שווי הסכום הנתבע. במקרה זה, נתבע סעד כספי בכסות של סעד הצהרתי ועל התובעים לשום את הסעד הכספי ולשלם את האגרה בהתאם.

* בתי משפט – אגרות – סיווג הסעד המבוקש

* בתי משפט – אגרות – שיעורן

* דיון אזרחי – אגרות – שיעורן

התובעים הגדירו את התביעה כתביעה לצו עשה ולצו הצהרתי ושילמו אגרה בהתאם. ההחלטה עוסקת בשיעור האגרה שעל התובעים לשלם, בהתחשב באחד הסעדים בו מבוקש להורות לקיבוץ לקבוע פרק

זמן סביר בו יושלמו התשלומים המגיעים למשפחות הזכאיות לפיצוי בגין שינוי דמי היוון וכן לקבוע כי סכום הפיצוי יישא הפרשי הצמדה.

בית המשפט המחוזי פסק כדלהלן:

תקנה 3 לתקנות האגרות וההלכה קבעו כי סעד הצהרתי הוא סעד שאינו ניתן לביטוי כספי. אולם, באם נתבע סעד הצהרתי, הטומן תביעה כספית, לא תמנע העובדה שהתבקש סעד הצהרתי את תשלום האגרה לפי שווי הסכום הנתבע. די בכך שאחד מהסעדים שנתבקשו יסווג כסעד כספי על מנת לחייב באגרה מתאימה. הסעד הנדון הוא סעד כספי בכסות של סעד הצהרתי. התוצאה של מתן סעד כמבוקש הוא חיוב הקיבוץ בתשלומים מתאימים. משכך, על התובעים לתקן את כתב תביעתם, לשום את הסעד הכספי ולשלם את האגרה המתחייבת.

החלטה

מהו שיעור האגרה שעל התובעים לשלם?

רקע:

1. התובעים הינם יורשי של מי שהיו חברי קיבוץ כפר המכבי (להלן: "הקיבוץ") ובינתיים הלכו לעולמם.

לטענת התובעים, ביום 18.6.06 קיבלה אסיפת הקיבוץ החלטה לפיה דירות של חברי הקיבוץ ישויכו לחבריו ותנותק הזיקה הקניינית בין הקיבוץ והדירות. לשיטת התובעים התנהל הקיבוץ באופן חסר תום לב, פוגעני ונצלני. הקיבוץ מעכב את הליך שיוך הדירות ממניעים פסולים. כך מונע הקיבוץ מהתובעים לשייך את דירת המגורים על שמם ולממש את עיזבון המורישים.

2. בסעיף 72 מונים התובעים את הסעדים המבוקשים ואלו הם:

- 72.1" צו המורה לקיבוץ למסור את השימוש והחזקה בדירות הנפטרים ליורשים.
- 72.2 לחילופין, צו המצהיר כי כל אחד מהיורשים זכאי לקבל את דמי השכירות ו/או דמי השימוש, ו/או דמי שימוש ראויים בגין השימוש ו/או השכרת הדירה המיועד לשיוך.
- 72.3 צו המורה לקיבוץ לקבוע פרק זמן סביר בו יהיה על החברים הצעירים ו/או הקיבוץ להשלים את התשלומים המגיעים למשפחות הזכאיות לפיצוי בגים (כך במקור) המעבר מהחלטה 751 להחלטה 1456 וכן לקבוע כי סכום הפיצוי יישא הפרשי הצמדה".

3. מוסיפים וטוענים התובעים כי בהתאם להחלטות הקיבוץ, בתקופה שממועד פטירת החבר ועד למועד החתימה על הסכם חכירה פרטני, הזכויות בדירה ובפירותיה חוזרות לקיבוץ

הרשאי לעשות בדירה ופירותיה כרצונה, זאת עד להשלמת הרישום בפועל של הדירות ע"ש החברים אצל היורשים ברמ"י.

משכך, מסרב הקיבוץ להעביר ליורשים את השימוש והחזקה בדירות היורשים, אלא מאפשר להם להתקבל לחברות בקיבוץ, להתגורר בדירה המיועדת ליורש בכפוף לתשלום דמי שימוש הנהוגים בקיבוץ.

4. הלכה למעשה, טוענים התובעים, משכיר הקיבוץ את דירות המנוחים ומסרב להעביר ליורשים התובעים, את דמי השכירות אותם הוא גובה בגין השכרת הדירות. בכך מעשיר הקיבוץ את קופתו ואין לו עניין להשלים את תהליך שיוך הדירות.

5. הסעד המבוקש בסעיף 72.3 לכתב התביעה מחייב פירוט הנמצא בסעיפים 62 עד 71 לכתב התביעה. בתמצית יובהר כי החלטה 751 אפשרה לחבר בעל וותק של עד 15 שנה לשלם דמי היוון בשיעור של 66% בעוד שחבר של וותק העולה על 15 שנה יהנה מהנחה של 2% לכל שנת וותק עד לשיעור היוון מקסימאלי של 11% (דומה שבסעיף 63 נפלה טעות קולמוס).

דא עקא, החלטה 1456 אותה אימץ הקיבוץ ביטלה את ההבחנה בין חוכרים וותיקים לחדשים. כתוצאה כל חוכר ישלם כדמי היוון 33%. מוסיפים התובעים ומדגימים את המשמעות הכלכלית של החלטה זו, לפיה אם החלטה 751 הייתה עומדת על כנה אמור היה התובע 8 לשלם דמי היוון בסכום נוסף של 176,000 ₪. אולם, נוכח החלטה 1456 על תובע 8 לשלם דמי היוון בסך של 264,000 ₪. בהמשך הדוגמא, על פי החלטה 751 חבר צעיר שלו וותק הנופל מ 15 שנה היה נדרש לשלם דמי היוון בשיעור של 728,000 ₪ ואילו על פי החלטה 1456 הוא נדרש לשלם דמי היוון של 264,000 ₪. כלומר, לטענת התובעים, זוכים החברים הצעירים בקיבוץ להטבה של 464,000 ₪.

6. התובעים, בסעיף מהות התביעה, הגדירו את התביעה כתביעה לצו עשה ולצו הצהרתי ושילמו אגרה בהתאם. בדיון שהתקיים ביום 16.1.18 הורה בית המשפט לתובעים להגיש טיעון סדור לעניין האגרה הראויה.

טענות התובעים:

7. הסעד הנדרש בסעיף 72.2 לכתב התביעה מתייחס לתקופה שתחילתה במועד הגשת התביעה וסיומה במועד בלתי ידוע, עם השלמת הליך שיוך הדירות שמתנהל כבר כ 12 שנים וטרם הושלם. כלומר, עד להשלמת הליך שיוך הדירות לא ניתן לדעת מהם דמי השכירות שעל הקיבוץ לשלם לתובעים שכן משך הליך שיוך הדירות לא ידוע. מאחר והסעד עניינו בתשלום דמי שכירות בגין תקופה שאינה ניתנת לתיחום בזמן, לא ניתן לכמת את שווי. לחיזוק טענה זו מפנים התובעים לת"א (מחוזי נצרת) 10582-08-15 קרני נ' קיבוץ רמת השופט (לא פורסם [פורסם בנבו] – החלטה מיום 9.12.15).

טענות המדינה:

8. מאחר והאגרה משתלמת לקופת המדינה הורה ביהמ"ש לקבל את תגובת פרקליטות מחוז חיפה. בתגובתה, מפרטת המדינה כי אין מקום ליתן סעד הצהרתי בו ניתן לתבוע סעד כספי של ממש ועל כן המבחן הינו מבחן הסעד החלופי.
- מוסיפה וטוענת המדינה כי התביעה לעניין דמי שכירות בגין העבר התגבשה ועל כן צריכים התובעים היו להגיש תביעה לסעד כספי מוגדר.

תשובת התובעים:

9. עמדת המדינה אינה מהווה טיעון אלא "מסגרת" נורמטיבית לעניין ניסוח כתבי תביעה ותשלום האגרה.

דיון והכרעה:

10. **תקנות בתי המשפט (אגרות)**, תשס"ז-2007 (להלן: "התקנות") קובעות אימתי על בעל דין לשלם אגרה ואת שיעורה.

בבשג"ץ 4934/14 גורנשטיין נ' כנסת ישראל (פורסם במאגרים) [פורסם בנבו] (להלן: "עניין גורנשטיין"), נקבע, בין היתר: "כי על כל מתדיין חובת תשלום אגרה עם פתיחת ההליך". הוסיף ביהמ"ש בעניין גורנשטיין וקבע כי לתשלום האגרה מספר מטרות ובהן תשלום החלק היחסי של ניהול ההליך על ידי המתדיין ובכך למנוע פתיחת הליכי סרק".

12. **ברע"א 6350/14 דסאו נ' דסאו** (פורסם במאגרים) [פורסם בנבו] (להלן: "עניין דסאו") נקבע, כי יש לפרש את התקנות פירוש ליברלי על מנת שלא לנעול את שערי ביהמ"ש. עם זאת הוסיף ביהמ"ש בעניין דסאו וקבע "אל לו לביהמ"ש ליתן יד לעקיפתה של החובה לשלם אגרה באמצעות האצטלה של סעדים הצהרתיים שהם כספיים במהותם, ובמסגרתם אין התובע צפוי להידרש לתביעה אופרטיבית עתידית למימוש זכותו הכספית".

13. **תקנה 3** לתקנות האגרות וההלכה הפסוקה קבעו כי סעד הצהרתי הוא סעד שאינו ניתן לביטוי כספי. אולם, באם נתבע סעד הצהרתי, הטומן תביעה כספית, לא תמנע העובדה שהתבקש סעד הצהרתי את תשלום האגרה לפי שווי הסכום הנתבע. ויודגש, האבחנה היא במקום בו הסעד הצהרתי הוא שלב אחד במסגרת הסכסוך שבין הצדדים. על בית המשפט לבחון באם יכול המבקש סעד הצהרתי לעתור לסעד אופרטיבי. ראו לעניין זה ספרו של המלומד **גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי** מהדורה 11, בעמוד 238 וכן **בש"א (ת"א) 11339/06 ארנון נ' פיוטורקובסקי** (פורסם במאגרים) [פורסם בנבו] (להלן: "עניין ארנון").

14. [תקנה 3](#) לתקנות קובעת :

**"בעניינים כמפורט להלן תשולם אגרה לפי פרט 3, 5 או 10 בתוספת, לפי העניין:
(1)צו הצהרתי, לא תעשה, צו עשה או צו אכיפה למעט תובענה לסעד כספי מצו כספי כתוצאה מצו כאמור".**

בעניין ארנון נקבע כי על פי נוסח התקנות "תוכר תביעה למסירת חזקה בנכס, בגדר הליכים שרואים את שווים כבלתי ניתנים לביטוי בכסף, בגינם משולמת אגרה בסכום קצוב, בהבדל מהמצב הקודם".

15. [בת"א \(מחוזי מרכז\) 972-11-12 בן אור ז"ל נ' גזיאל](#) (פורסם במאגרים) [פורסם בנבו] (להלן: [עניין גזיאל](#)) נדרש בית המשפט לכתב תביעה בו נדרשו הנתבעים, בין היתר, להעביר ליורשי המנוח נכסי מקרקעין שונים ומניות בחברות שונות. בסעד הצהרתי התבקש בית המשפט לצו עשה "לרישום מניות וזכויות בפרויקטים שונים המנוהלים על ידי הנתבעים על שמם".

הוסיף בית המשפט בעניין גזיאל כי בכך שעתרו התובעים לאכיפת הסכמים ולרישום מניות ופרויקטים נדל"ניים על שמם, עתרו הם בצוותא חדא לשני הסעדים ללא שבקשו סעד כספי. ויודגש, בעניין גזיאל נקבע כי "העובדה שלמניות או לנכסי המקרקעין יש שווי כלכלי הניתן לשומה ולהערכה אין בה כדי להעלות או להוריד לעניינה של האגרה".

לטעמו של בית המשפט לעניין גזיאל דייק מתקין התקנות בלשונו משקבע כי צו עשה יחשב לסעד שאינו ניתן לביטוי בכסף. משכך, רק צו עשה המורה על העברת סך כספי במובחן מהעברת נכס בעל ערך כספי יכנס לגדרה של [תקנה 3\(1\)](#) לתקנות. הטעם לדברים אלה נעוץ במטרה שלא להעמיס על כיסו של בעל דין המבקש סעד מבית המשפט אותן יש לפרש באופן ליברלי.

16. בעניין דסאו אימץ ביהמ"ש את הוראות [תקנה 2\(ב\)](#) לתקנות הקובעת כי מקרים שבהם "כלל הליך כמה סעדים, תשולם אגרה לפי פרט אחד בלבד מבין הפרטים המפורטים בתוספת לגבי אותו הליך, לפי הסכום הגבוה".

מכאן, בהתאם לעניין דסאו, די בכך שאחד מהסעדים שנתבקשו יסווג כסעד כספי על מנת לחייב באגרה מתאימה.

למען ההבהרה יפורט כי בעניין דסאו התבקש, בין היתר, בית המשפט להצהיר כי מחצית מזכויותיו של אחד בשם ויזל, ירשמו על שם המבקשת שם. והוסיף בית המשפט בעניין דסאו, כי להבנתו, בסופו של יום, יחויבו המשיבים לשלם למבקשת סכום כספי, "בלא

שתידרש המבקשת להגיש בעתיד הליך נוסף כנגד המשיבים לשם קבלתו של סעד כספי זה".

17. לעניין סעיף 72.3 דומה כי המדובר בסעד כספי בכסות של סעד הצהרתי. כזכור, בסעד זה מתבקש בית המשפט לקבוע כי על הקיבוץ ו/או חבריו הצעירים "להשלים את התשלומים המגיעים למשפחות הזכאיות לפיצוי בגין המעבר מהחלטה 751 להחלטה 1456 וכן לקבוע כי סכום הפיצוי ישא הפרשי הצמדה".

התובעים עצמם, בסעיף 62 ואילך לכתב התביעה מדגימים את ההפסד הכלכלי הניכר לטענתם נוכח המעבר מהחלטה 751 להחלטה 1456. התוצאה של מתן סעד כמבוקש, ככל שיינתן, הוא חיוב הקיבוץ בתשלומים מתאימים.

18. משכך, ניתן צו המורה לתובעים לתקן את כתב תביעתם בהתאם בתוך 30 ימים מהיום, להגדיר ולשום את הסעד הכספי הנדרש בגדרי סעיף 72.3 לכתב התביעה שהינו סעד כספי במהותו ולשלם את אגרת המשפט המתחייבת.

אין בהחלטה זו כדי לעכב את ההליכים ואת ניהול התובענה.

החלטה ניתנה בסמכותי כרשם.

ניתנה היום, כ"ו ניסן תשע"ח, 11 אפריל 2018, בהעדר הצדדים.

איל באומגרט 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)